

Uddannelses bladet

1/25

Træt af møder uden mening og retning? Bliv skarp på, hvad gode møder kan gøre for jeres fællesskab og læs, hvordan det kan give pote i praksis. **Side 16**

Kom godt fra start i det nye år. Få råd og input til at blive en – endnu – bedre underviser. **Side 8**

Nicolai efterlader aftryk hos eleverne

FAGPAKKE TIL SOCIAL- OG SUNDHEDSHJÆLPER

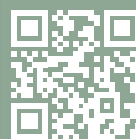
De nye læremidler til social- og sundhedshjælperuddannelsen er udkommet og klar til brug.

Materialerne er inddelt i tre kategorier: LÆS, TRÆN og ANVEND, og de udgør tilsammen alt, du skal bruge til din undervisning:

- 4 webBøger, der dækker de uddannelsesspecifikke fag
- 18 træningsmoduler, hvor eleverne kan træne deres teoretiske viden i eget tempo
- 35 praksisnære forløb, der knytter teorien til den hverdag, eleverne møder efter uddannelsen.

Læremidlerne er skrevet af fagfolk fra uddannelserne og formidler det faglige stof letforståeligt. Læsemængden er mindsket ved at konvertere traditionel tekst til video og podcast – det imødekommer elevernes forskellige måder at lære på.

Frem mod september 2026 udkommer nye læremidler til GF2 og social- og sundhedsassistentuddannelsen.

Læs mere og bestil fagpakken

Vi tager medlemmernes svar alvorligt

I efteråret sendte vi en stor medlemsundersøgelse ud, hvor vi modtog svar fra knap hvert fjerde medlem. Det sætter vi meget stor pris på!

Undersøgelsen viste, at det faglige fællesskab er vigtigt for stort set alle. Dog er det kun få, der kobler klubarbejdet sammen med et bedre arbejdsliv. Godt halvdelen ser det faglige fællesskab som en vej til at give tillidsrepræsentanten (TR) et stærkere mandat. Til gengæld vurderer de fleste, at det kan bidrage til at forbedre det kollegiale samarbejde og trivslen på arbejdet.

Så det ser ud til, at det faglige fællesskab for mange er en ting, og det fagpolitiske fællesskab noget andet. Men hvorfor egentlig det? Det faglige fællesskab bør kunne rumme begge dele, og TR kan flere steder blive bedre til at understøtte det. Vi ved fra dialogen med TR, at det er der et stort ønske om. TR oplever dog en travl hverdag, så det kan være godt, hvis flere ser det som en fælles opgave at understøtte og hjælpe med at drive fagforeningen lokalt.

Mange steder i undersøgelsen er der ros til TR, men der efterspørges også forbedringer andre steder. Hvad der gælder på din arbejdsplads vides ikke, det kræver en lokal dialog.

Nogle af de positive kommentarer handler om arbejdspladser, hvor der er høj grad af organisering og relevante arrangementer med god dialog, og om tillidsrepræsentanter, der er opmærksomme, gode til at inddrage og stå til rådighed.

Andre steder peges der på manglende information fra tillidsrepræsentanten i forhold til, hvad der foregår. Der nævnes blandt andet, at man ikke inviterer til møder, medlemmer tages ikke alvorligt eller høres forud for forhandlinger. Der efterspørges flere steder en introduktion til fællesskabet,

nævnes at TR/klub/forening er usynlig, og at det faglige fællesskab opleves som irrelevant i forhold til emner på møderne.

Det faglige fællesskab i klubarbejdet er til for dig og for dine kollegaer, så hvis der er brug for forbedringer på din arbejdsplads, har TR/klub/forening brug for at høre, hvad du efterspørges. Derfor håber vi, at du deltager, når der inviteres.

Mange giver udtryk for, at man ønsker at bidrage, og det er jo rigtig godt, men flere synes også, det kan være svært at vide, hvad man kan byde ind med. En del af den lokale dialog kan derfor handle om, hvad man på sin egen arbejdsplads kan gøre. Men der er ingen tvivl om, at dialog med TR og deltagelse i aktiviteter kan gøre en forskel.

Vi har etableret en ny afdeling som en del af arbejdet. Den hedder Faglige fællesskaber og organisering (FFO) og er dedikeret til at arbejde med at udvikle faglige fællesskaber. Afdelingen prioriterer blandt andet at komme ud og møde TR og medlemmer og lære noget af de erfaringer, der er. Men den vil også inspirere med erfaringer fra andre arbejdspladser. Lyder det interessant? Så grib fat i jeres lokale TR og få dem til at komme ud til jer.

Vi vil fortsat arbejde for, at der kommer øget fokus på de faglige fællesskaber i klubarbejdet og i det centrale arbejde, og vi håber, at I vil bidrage med, hvordan der kan arbejdes videre med det på jeres arbejdsplads. ▲

Det ser ud til, at det faglige fællesskab for mange er en ting, og det fagpolitiske fællesskab noget andet. Men hvorfor egentlig det?

Uddannelsesforbundet

UDDANNELSESBLADET

er fagblad for Uddannelsesforbundets medlemmer. Derfor fokuserer vores journalistik på læreres, vejlederes og konsulenter job og arbejdsvilkår på erhvervsuddannelser, FGU, VUC, sprogcentre, en række mindre uddannelsesområder og de kommunale jobcentre. Fagbladet redigeres efter journalistiske principper. Du kan læse flere artikler på www.uddannelsesbladet.dk

Vi er tilmeldt Pressenævnet og tager ansvar for indholdet.

Redaktion

ansv. redaktør
Tina Bøgehøve Christiansen,
bladredaktør Dorthe Plechinger,
journalist Heidi K. Güttler,
journalist Mette Jensen.

Henvendelser til redaktionen

Uddannelsesbladet,
Nørre Farimagsgade 15,
1364 København K,
tlf. 7070 2722, blad@
uddannelsesforbundet.dk

Layout og tryk

Stibo Complete

Annoncer Allan Christensen,
AC Annoncer, tlf. 2172 5939.
Annoncepriser, udgivelsesplan,
deadlines mv. se
www.uddannelsesbladet.dk

Oplag 9.500. Kontrolleret af Specialmediernes Oplagskontrol. **FMK**®

Abonnement Marianne Jørgensen, maj@uddannelsesforbundet.dk, tlf. 7070 2722.

Forside Finn Frandsen/ Ritzau Scanpix

Indhold

1/2025

26

FÅ TJEK PÅ

Din ret til kompetenceudvikling

28

LGBT+-ELEVERNES TRIVSEL ER OGSÅ DIT ANSVAR

I hver klasse på FGU, erhvervsuddannelserne og andre ungdomsuddannelser sidder cirka tre elever, som identificerer sig som LGBT+. De mistrives langt mere end øvrige elever, og du kan som underviser gøre en stor forskel for dem. Læs hvordan her.

6

TESFAYE I DEN VARME STOL

Tre temaer. En minister. Over 200 tilmeldte medlemmer – og mange spørgsmål. Kom med til fyraftensmøde med børne- og undervisningsministeren.

FOTO: REDAKTIONEN

FOTO: FINN FRANDSEN/ RITZAU SCANPIX

12

PRISVINDENDE FAGLÆRER HAR KUN GODE OG RIGTIGT GODE ELEVER

Faglærer Nicolai Thorsen fra Next nyder at være med til at forme 'uslebne diamanter' og rykke de skarpe kanter af eleverne. Og eleverne nyder godt af hans undervisning. Læs om læreren på Next, der vandt en af hovedkategorierne i Politikens undervisningspris.

36

BRUG FOR NYE LÆREMIDLER?

Få inspiration fra vores anmeldere.

Når eleverne føler sig trygge, har de nemmere ved både at lære og tage en skideballe.

Faglærer Nicolai Thorsen
Vinder af undervisningspris

16

EN ÆNDRET MØDEKULTUR KAN STYRKE SAMARBEJDET

Lektor Stine Rahr Bruzelius har hjulpet flere skoler med at skabe en bedre mødekultur. Få hendes råd til, hvordan I kan få møder, der har mening og retning. Læs også, hvordan FGU Øresund har styrket samarbejdet.

FOTO: FREEPIK.COM

8

KOM GODT FRA START SOM EN – ENDNU – BEDRE UNDERVISER

Søren Boy Skjold har taget fra alle pædagogiske hylder og bruger egne erfaringer som mangeårig underviser i sin bog. Her giver han praktiske råd til andre lærere.

22

VOKSEN- OG EFTERUD- DANNELSE HAR STOR SOCIAL SLAGSIDE

Langt over 600.000 voksne danskere mangler helt basale læse- og regnefærdigheder. Det viser den nye internationale PIAAC-undersøgelse. Men det er ikke dem med de korteste uddannelser, der bruger voksen- og efteruddannelsessystemet mest.

32

FIRE FRISKE FRA FORSKNINGEN

CEVEU sætter i en ny rapport fokus på overgangen mellem GF2 og første oplæring. Læs om den rapport og andre forskningsresultater.

38

NYT FRA UDDANNELSESFORBUNDET

Skal du blive – endnu – klogere på diagnoser, eller er du FVU- eller OBU-underviser? Så se, hvad Uddannelsesforbundet kan tilbyde dig af kurser.

39

FAGLIGE RÅD TIL DIG

Skal du selv tjekke din lønseddel? Og har du brug for at få mere retning på din MUS-samtale? Læs, hvad Uddannelsesforbundets konsulenter giver af råd til dig.

Tesfaye i den varme stol

Spørgelysten var stor, da børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye gæstede årets sidste fyraftensmøde.

Tre temaer. En minister. Over 200 tilmeldte medlemmer. Og flere spørgsmål, end der var svar til på en time. Det er i korte træk overskrifterne fra et fyraftensmøde med besøg fra øverste politiske hylde.

Uddannelsesforbundets formand Hanne Pontoppidan styrede mødet og lagde ud med at spørge, hvordan Mattias Tesfaye vil sikre en reel praksisfaglighed på EPX, "så den bliver et helt håndgribeligt afsæt for både den almene og erhvervsfaglige undervisning?"

Tesfaye erkendte, at han selv har haft svært ved at få greb om, hvad praksisfaglighed er. Men at han for nyligt havde læst 12 indsigter fra Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier, der beskriver begrebet. Og de ramte hovedet på sømmet, mente han.

– Det handler både om noget indhold, man tilegner sig, om en didaktisk metode og om et dannelsesprojekt, forklarede ministeren.

– Det er vigtigt, at vi får greb om, hvad det er for nogle menneskelige egenskaber og indhold, vi ønsker at fremelske, og hvad det er for en undervisningsform, sagde han og slog fast, at han også ser praksisfagligheden som en vigtig komponent, hvis EPX skal "stå i sin egen ret og bygge på kvalitet" og ikke blot være "en dårlig kopi af STX".

Også senere på mødet fremhævede han, at praksisfagligheden er altafgørende for, at EPX bliver en succes, og han beskrev,

at den skal være en integreret del af hele skemaet, "uanset om vi har dansk, en vejledningsindsats, et praktikforløb eller undervisning på et værksted".

En spraglet flok

Børne- og undervisningsministeren har tidligere udtalt, at hovedparten af lærerne på den nye ungdomsuddannelse vil komme fra det tidligere HF-område. Hvordan harmonerer det med praksisforankringen, blev han spurgt til.

– Det afhænger jo af, hvad der ellers udbydes på den enkelte skole, sagde han.

Han ville på mødet ikke lægge sig fast på, hvordan sammensætningen af EPX-lærere kommer til at være, men at det bliver et "noget mere spraglet gymnasie-lærerværelse i fremtiden", turde han godt love.

Han fortalte, at der udover lærere med en universitetsbaggrund også vil sidde lærere fra seminarier, som har undervist i 10. klasse, nogle fra erhvervsskoler og andre, der måske er politifolk eller pædagoger, og som har taget en pædagogisk overbygning.

Mattias Tesfaye forudser, at der i de almene fag på EPX bliver brug for hjælp til de elever, der har kæmpet mest med tal og bogstaver i folkeskolen.

– Der har vi nogle gode erfaringer fra dem, der i dag er ansat i 10. klasse. Deres ekspertise bliver der brug for på EPX, hvis vi skal have hjulpet elever frem mod en eksamen på C- eller D-niveau allerede

efter et år, slog han fast, uden at han dog på mødet ville komme nærmere ind på, hvilke lærergrupper der skal undervise på hvilke niveauer.

Noget, børne- og undervisningsministeren gerne ville dele, var til gengæld sine tanker om kompetenceudvikling af de kommende EPX-lærere. Det havde flere medlemmer spurgt til.

Mattias Tesfaye indrømmede, at man har lært noget fra FGU:

– Jeg regner med, at vi frem mod 2030 skal have lærere fra forskellige institutioner på nogle fælles kompetenceudviklingsforløb, så vi får udviklet en EPX-didaktik og -kultur. Det var nok noget af det, vi ikke fik gjort helt ordentligt ved FGU.

Ny rolle til FGU i reform

Fyraftensmødets andet tema havde fokus på de unge. Her blev spurgt til mulighederne for den brede gruppe af unge, der har glæde af 10. klasse i dag, og som står til at miste den mulighed med regerin-

gens reformforslag. Hvad skal der ske med dem?

Mattias Tesfaye satte her nogle ord på regeringens planer om et 10. skoleår på FGU. Et selvstændigt forløb, som i det omfang, det er muligt, skal være afkoblet fra den øvrige del af FGU. Og at regeringen ser FGU som løsningen for de elever, der har bestået folkeskolens afgangseksamen, men som ikke personligt eller socialt er klar til gymnasiet.

– Vi vil være optaget af, at den gruppe ikke skubbes hen på EPX, men at vi får brugt FGU, sagde Tesfaye, der i øvrigt mente, at FGU er i gang med at blive til en ”kæmpe succes”.

Brug for forandringer

Mødet blev afsluttet med temaet ’VEU i det nye uddannelseslandskab’, hvor ministeren indledte med at slå fast, at hvis der ikke kommer reformer også på dette område, ”så dør VUC bare langsomt”.

– Det kan Socialdemokratiet ikke holde til, for voksenuddannelse er hjerteblood og har været det, siden HF og VUC og egentlig også det almene voksenuddannelses tilbud blev oprettet, sagde Mattias Tesfaye.

Han forestiller sig, at det i den nye reform ikke nødvendigvis er den samme institution, der udbyder de gymnasiale enkeltfag og den almene voksenuddannelse. Men også, at der nogle steder i landet vil kunne opretholdes et VUC, hvis der er stor

aktivitet, mens det andre steder vil kunne fusioneres ind i blandt andet erhvervsskoler.

Tesfaye slog desuden fast, at han forventer, at de eksisterende AVU-tilbud forsat skal være der efter 2030.

– Jeg ønsker, at hele den almene voksenuddannelse kommer styrket ud af den her reform. Jeg mener, at der er grundlag for at gennemføre langt mere FVU-undervisning, end vi er i stand til i dag, lød ministerens svar.

Adspurgt, hvordan han vil sikre, at de alment dannende kompetencer i fremtiden ikke bliver nedprioriteret til fordel for de praktiske kompetencer, svarede Mattias Tesfaye:

– Jeg ser sådan på det, at det eksisterende system ikke løser opgaven, hvis jeg skal være lidt direkte. Jeg kunne godt tænke mig, at vi får en diskussion om, hvordan vi sikrer, at de her tilbud benyttes af flere.

Hvorfor samler I ikke voksentilbud?

Hvorfor samler I ikke sprogskoler, AVU, FVU og OBU-tilbud ét sted, så de tosprogede også kan bevæge sig i et samlet miljø, ville et medlem vide.

Til det svarede ministeren, at der er nedsat en ekspertgruppe til at kigge på hele danskundervisningsområdet, og at regeringen afventer gruppens anbefalinger.

Han ville dog godt indrømme, at der i

hans øjne er noget i samspillet mellem danskuddannelserne og blandt andet AVU, som ikke fungerer, og at den primære elevgruppe på sprogskolerne har forandret sig, men at det synes han ikke, systemet tager hensyn til.

I hans optik bør der være mere fokus på at lære et anvendelsesorienteret dansk end at kunne stave rigtigt.

– Det eksisterende danskuddannelses-system står for svagt i koblingen til arbejdsmarkedet, lød ministerens vurdering, og Hanne Pontoppidan inviterede prompte ministeren med på besøg på et sprogcenter.

Hanne Pontoppidan rundede mødet af med at forsikre børne- og undervisningsministeren om, at Uddannelsesforbundet vil følge arbejdet med EPX tæt og sørge for at bringe perspektiver og viden fra ’hverdagens eksperter’ – altså lærere og vejledere på skolerne – videre til regeringen.

På uddannelsesbladet.dk kan du læse en længere reportage og også se videoer fra mødet. Find det ved at scanne QR-koden herunder. ◀

Stå – endnu – stærkere som underviser

AF DORTHE PLECHINGER / FOTO: DJMX

Søren Boy Skjold har som mangeårig underviser selv manglet den helt praktiske bog om, hvad man gør, når man træder ind i et undervisningslokale og skal tage styringen. Den bog har han nu skrevet. Og den går helt ned i detaljer om for eksempel, hvilke sko man kan have på.

Søren Boy Skjold fik sit første underviser-job som gymnasielærer på HTX i Holstebro. Han skulle undervise i dansk litteraturhistorie og filosofi og vidste, at det nok ikke *liiige* var hans fag, de studerende på et teknisk gymnasium hungrede mest efter. Derfor blev han nødt til at forsøge at motivere dem.

– Det fyldte i min sommerferie, før jeg startede, hvad jeg skulle sige, når jeg gik ind. Hvad jeg skulle gøre, hvis jeg stod over for en elev, som ikke havde lyst til at lære. Og hvordan jeg skulle stå i lokalet, skrive på tavlen og huske navnene, fortæller han.

Derfor har han nu skrevet bogen 'Bliv en endnu bedre underviser' med 155 øvelser, udfordringer og gode råd. Den er både for nye og erfarne undervisere – lige fra lærere i de ældste klasser i folkeskolen til universitetsniveau. For han har flere gange fået bekræftet, at nogle ting er de samme – uanset hvem man underviser.

Det trygge læringsrum

Søren Boy Skjold vil gerne skabe det trygge læringsrum. Der, hvor alle føler sig set og hørt og får modet til at turde sige noget. Det skaber han blandt andet ved at

komme i god tid før lektionerne og tjekke, at de tekniske ting fungerer, sætte lidt musik på, skrive på tavlen, hvad eleverne skal lære, og byde velkommen, efterhånden som eleverne kommer ind.

– Det betyder meget at skabe rammer, så det faktisk er rart at være i rummet, og selv at være der i god tid, så man kan bruge tid på smalltalk. Jeg er underviser og bedømmer, men også et menneske, og jo ældre jeg bliver, jo mindre bange bliver jeg for at give noget af mig selv.

Men hvad hvis lærerne ikke har tiden til denne forberedelse?

– Jeg ved godt, at der er stor forskel på, hvor meget forberedelsestid man har.

Men hvis man for eksempel har et arsenal af startøvelser, som man har planlagt forinden, kan man sætte eleverne i gang med at arbejde, mens man selv lige kan nå at samle sig. Gør man det, ved man, at de første fem minutter er planlagt – lige meget hvor kaotisk det hele er.

Søren Boy Skjold bruger ofte selv en nem startøvelse som: "Skriv om din morgen. Du har fem minutter. Og det, du skriver, skal du ikke vise til nogen bagefter".

– Med den gør jeg eleverne trygge, fordi de ved, at ingen skal se det bagefter, alle har en viden om det, de skal skrive om – og der er en fem-minutters ramme. Så viden, tryghed, aktualitet – det er også

Om Søren Boy Skjold

→ Søren Boy Skjold er uddannet journalist og cand.mag. Han har også været SPS-vejleder på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, DMJX. Han er nu stoppet som lektor og er i stedet startet som selvstændig forfatter, journalist og underviser i pædagogik. Han tager blandt andet ud og holder oplæg om underviserrollen.

Vi tror på, at **kvalitet og skarpe priser** kan gå hånd i hånd

Ifølge Forbrugerrådet Tænk kan man i gennemsnit spare 3.000 kr.* ved at samle sine forsikringer hos os, sammenlignet med andre selskaber.

Vi kan holde priserne lave, fordi vi er ejet af fagforeninger, og vi går ikke på kompromis med kvaliteten.

Kan du også spare penge?
Få et uforpligtende tilbud

* I følge Forbrugerrådet Tænks test af samlet forsikringspakke af juni 2023.

Forsikring

Hvis du er bagud på point eller usikker efter fem minutter, er det op ad bakke, og du skal genvinde noget terræn, som du ikke behøver tabe.

→ en måde at skabe et trygt læringsrum på, forklarer Søren Boy Skjold.

Han arbejder i det hele taget med princippet om, at startøvelserne skal gøre det irriterende for eleverne at komme for sent. At det er dem, der skal være aktive, og at han er facilitator.

– Jeg tror, at meget undervisning går galt, hvis man ikke tvinger elever til at være aktive. Og har de ikke lyst til at være der, er det bedre, at de går udenfor og finder noget andet at lave, for grundlaget for al god undervisning er motivation.

Larmende sko tager fokus

Søren Boy Skjold har kun undervist i noget, han selv synes er interessant. Han føler en pligt til at sætte sig så godt ind i stoffet, at de studerende kan mærke, at han brænder for det – for så brænder de også selv lidt for det, er hans erfaring.

Og så lægger han stor vægt på, hvordan han fysisk fremtræder i et rum:

– Det er vigtigt, at eleverne ikke skal tænke ”nej, en grim skjorte, han har på”, eller ”puhh... han lugter af sved”. For mig betyder det meget, hvordan jeg klæder mig. Da jeg startede, var jeg en ung underviser, og der var ikke så stor aldersforskel på mig og de studerende. Derfor blev jeg nødt til at puste min autoritet op ved at tage en skjorte og jakke på. Det var før, jeg fik gråt skæg og blev skaldet.

– Jeg er nok stadig forfængelig. Jeg skal have tøj på, som, jeg føler, klæder mig, og som jeg føler mig godt tilpas i. Det må heller ikke ’støje’, siger han og forklarer, at hvis man har et par sko på, som larmer meget, eller en t-shirt, der afslører hår på brystet, risikerer det at tage fokus fra det, man siger som underviser.

– Men det er selvfølgelig individuelt, hvordan man klæder sig. Jeg tror, at man bare skal tage tøj på, som man føler sig godt tilpas i.

Sikkerhed giver tryghed

Nok så vigtigt er det, at du som underviser har en klar og tydelig stemme og ikke

gemmer dig i lokalet, men træder frem som underviser.

– Din kropslige fremtoning og din måde at bevæge dig i et rum på skal gerne udstråle en form for sikkerhed. Du skal turde træde frem i rummet, rette ryggen – vise en eller anden form for autoritet – det er jo dig, der skal lede rummet, som han siger, og tilføjer:

– Jeg tror, der er noget tryghed i at vide, at der er én, der har styr på det – og specielt for mange elever med en psykisk sårbarhed. Hvis jeg først begynder at udstråle usikkerhed og gemme mig i lokalet, så spreder det sig, og så kommer der nogle uhensigtsmæssige mekanismer

i rummet. For der er også et hierarki i en klasse, og jeg skal sådan set være øverst i det som underviser.

Formet som et årshjul

Da Søren Boy Skjold startede som underviser, havde han en idé om, at alt fungerede for de andre undervisere. Han mødte sjældent nogen, som sagde, at det var gået dårligt. Men det gør det jo ind imellem. Og derfor kunne han godt tænke sig at bringe mere åbenhed og ærlighed ind med bogen:

– Man skal turde sige, hvis man har et hold, man ikke kan nå, eller som man ikke synes har lært noget. Og jeg ville ønske, at man brugte mere kollegial sparring i stedet for at være den privatpraktiserende lærer. For jeg har oplevet, at mange undervisere bliver blufærdige, hvis en kollega kommer ind i undervisningen.

Men hvordan overvinder man det?

– En af mine kongstanker er, at man har en obligatorisk runde, hvor den pædagogiske leder hører ens undervisning. At det kommer ind i årshjulet og bliver en lige så naturlig ting som den årlige MUS-samtale. Også for at sende et signal til eleverne om, at her tager vi undervisningen alvorligt, og vi gør alt for at bevare kvaliteten.

Men, tilføjer han, han har også oplevet en personlig gevinst ved at deltage i kollegers undervisning. Dels får han selv viden om den andens område, dels bliver det lettere at tale sammen kollegialt. Man får et fælles sprog for pædagogikken.

Der er jo 155 råd i din bog, men er der et, der er det vigtigste overhovedet på tværs af lærer- og elevgrupper?

– Kom godt fra start! Hav en startøvelse parat. Hvis du er bagud på point eller usikker efter fem minutter, er det op ad bakke, og du skal genvinde noget terræn, som du ikke behøver tabe. Vid, at det er dig, der sætter i gang og styrer undervisningen, og vis, at det faktisk er fagligt interessant det her. Eleverne skal aktiveres, og underviseren har styr på det. ▲

Om bogen

Bogen 'Bliv en endnu bedre underviser' er en slags opsummering af, hvad Søren Boy Skjold kan bruge i praksis fra de forskellige læringsteorier. Den er opbygget som et årshjul, hvor han går et helt undervisningsår igennem, fra eleven møder den første dag, til man siger farvel på den sidste. I bogen får du råd til, hvordan du præsenterer sig som underviser, stiller opgaver, arbejder i grupper, udarbejder synopsis, giver feedback, giver eleverne karakter og fører dem til eksamen.

EUD Engelsk åbner døren til verden

Ny iBog
til Omsorg,
sundhed og
pædagogik

Gå på opdagelse i Gyldendals *EUD Engelsk*. I 12 spritnye emner møder eleverne deres fag ude i verden. Kom til "Dementia Village" i Holland; verdens første landsby for demente. Kom til Nordnorge, hvor skovbørnehaven fisker og tænder bål i minusgrader. Hvert tema har en fokustekst og et opgaveunivers, der folder temaet ud i lyd, billeder og videoer. Eleverne skal lytte, tale, læse og skrive. Og så skal de producere alt fra podcasts til AI-genererede billeder af græske helte.

Læs mere på eudengelsk.ibog.gyldendal.dk

Prisvindende lærer: Jeg har ingen dårlige elever. Kun gode og rigtigt gode

And the Oscars goes to... Politikens Undervisningspris er blevet kaldt undervisernes Oscar. I en af hovedkategorierne vandt faglærer Nicolai Thorsen. Læs her, hvorfor han kan fælde en tåre over et påsyningsmærke, og hvordan hans far er med ham på arbejde hver dag.

Jeg kan godt lide, at de har det godt. Det skal ikke være tant og fjas det hele, men det skal være sjovt at gå i skole.

Nicolai Thorsen var ikke i tvivl om, hvad pengene skulle gå til, da han med Politikens Undervisningspris vandt 75.000 kroner som hovedpris i kategorien erhvervsuddannelser. Han vil lave en fredagsbar for sine elever. Er der penge tilovers, vil brolægger-faglæreren invitere sine kolleger på tur til et granitbrud på Bornholm – ”sådan lidt uformelt hen over en weekend”.

Det passer vist meget godt på underviseren, som flere gange under interviewet nævner, at han har det svært med at være i fokus, og at ”nu må det være nok med alt det hurlumhej om ham”.

Nicolai Thorsen er en mand, som godt kan lide at hjælpe andre. Han finder sit underviser-drive i at gøre en forskel.

– Det betyder meget for mig at rykke elever fra måske en trist diagnose, ADHD, angst, eller hvad der nu fylder, og få dem gjort til voksne mennesker med en uddannelse.

– Jeg har altid sagt, at jeg bare går på arbejde. Men det kan jeg jo så godt se ud fra indstillingerne til den her pris, at det gør jeg ikke *bare*.

Relationen

Apropos indstillinger: I samtlige af de prisindstillinger, han fik fra elever, i interviews med andre elever, som Politiken har lavet, og i udtalelser fra de elever, Uddannelsesbladet har talt med, går en ting igen: Nicolai Thorsen kan opbygge relationer. Og han efterlader aftryk.

Han er typen, der er venner med eleverne på Facebook. Som synes, det er sjovt at følge med hele vejen, fra de kommer som 16-årige ’uslebne diamanter’, som han ofte kalder dem, til de er flyvefærdige, familiefædre, selvstændige eller hvad de nu ender med at blive. Han er stolt af at være med til at forme dem og hjælpe dem på vej.

Mange af sine tidligere elever har han fortsat kontakt med 16-17 år efter. De ringer stadig fra tid til anden – også selvom de har været udlært længe.

– Jeg kender dem jo. Kender branchen. Og alle facetterne af at være selvstændig også, siger han og slår ud med armene.

Det kendskab bruger han bredt. Når han

hjælper sin elever med at blive matchet med den rette virksomhed, hvor han ofte selv har uddannet ejeren. Eller når han matcher en af sine tidligere – nu udlærte – elever med kunder, der har efterspurgt brolæggere hos ham.

– Du kan sige, jeg er sådan en slags Tinder for brolæggere, griner han bredt.

Opbygningen

I det hele taget arbejder Nicolai Thorsen meget med det sociale. Der er fælles morgenmad hver fredag, samling på tværs af forløb og spontane ’undskyldninger’ for lige at hygge lidt. Som da drengene i brolæggerhallen skal flytte en grill – hvilket på ’Nicolaisk’ bliver til en spontan, fælles frokost med grillede pølser.

– Jeg kan godt lide, at de har det godt. Det skal ikke være tant og fjas det hele, men det skal være sjovt at gå i skole. For når eleverne føler sig trygge, så har de nemmere ved både at lære og tage en skideballe.

Trygheden er også en grund til, at Nicolai Thorsen allerede fra første dag skriver sit telefonnummer i hjørnet af tavlen med besked om, at eleverne ”må ringe dag og nat”. Noget flere af eleverne nævner som et helt ekstraordinært engagement.

– Jeg ved, at hvis de ringer, så er det fordi, det er vigtigt. De prøver jo ikke at få mig til at hente dem fra byen. Nej, så er det fordi, der er noget på spil – fagligt eller privat. Og så taler vi.

– Der er mange af de her drenge, som kan være lidt skæve, have en diagnose eller buldrende krudt i røven. Så det, at jeg kan lytte, og at de ikke bliver misforstået, betyder meget, siger Nicolai Thorsen.

Aftrykket

Tilbage til det med at efterlade sig aftryk. Han tager en æske op fra en skuffe. Trækker den ud og piller et brev frem, sammen med et påsyningsmærke. *Vikingo* står der på det. Det betyder ’viking’ på spansk. Brevet er et takkebrev fra en tidligere elev.

”Jeg vil gerne takke dig for din hjælp på mit skoleforløb og vores snakke. Det betyder meget for mig. Jeg var ikke kommet igennem uden dig”, står der blandt andet. Mærket er fra elevens MC-klub og bliver kun givet til de medlemmer, der har

Allerede på døren til undervisningslokalet signaleres der, at det skal være sjovt at gå i skole...

optjent respekt. Nu har eleven givet sit mærke videre til Nicolai Thorsen.

– Det er bare så fedt at vide, man har hjulpet. Så må man godt blive lidt rørt. Selv store, stærke brolæggere kan indimellem fælde en tåre, lyder det fra den prisvindende underviser, da han pakker brevet sammen igen.

Også eleverne efterlader aftryk i Nicolai. Han kan huske hver og en. Og brevet bliver taget op med jævne mellemrum, når han har en hård dag. Så giver det lige lidt ny motivation.

Ulempen ved både aftryk, det sociale og det relationelle er, at det er svært, når det ikke går eleverne godt.

– For ikke så længe siden var jeg nødt til at dumpe en. Han stod der og så på mig og sagde ”du tager pis på mig, ikke?”. Det var frygteligt. Når du pludselig skal være iskold og faglig og sige, desværre, du er ikke igennem. Dét gør ondt.

Det sker heldigvis sjældent, for langt de fleste af Nicolai Thorsens elever kommer

helskindede gennem deres svendeprøver. Han bruger gerne ekstra tid og sætter dem på ekstraforløb, hvis han kan se, at det halter lidt med nogle ting inden prøverne – og så har han med egen ord kun gode elever.

– Jamen, jeg *har* ikke dårlige elever. Jeg har gode elever. Og så har jeg rigtigt gode

elever. De gode er måske bagud på en del, og så må vi øve lidt. De får måske en ekstra hånd på skulderen eller en kærlig skideballe. Man lærer efterhånden, hvad der passer bedst til hvem.

Arven

Nicolai Thorsen har på en måde sin far med på arbejde hver dag. For han mener selv, han er blevet ubevidst præget af sin far, der underviste på en produktionsskole i 20 år som gartner.

Faderen var glad for jobbet og for at hjælpe eleverne videre. Den samme glæde ved undervisning oplevede Nicolai Thorsen faktisk fra første dag på undervisnerjobbet.

– Jeg kunne mærke, jeg nød det. Det her med at være med på deres rejse fra første dag. At være med til at forme uslebne diamanter og rykke de skarpe kanter af dem.

Men med rummelighed. Det er en anden ting, han har med sig fra sin far:

– Det her med at være menneskelig. Ikke at være for hård. Man skal kunne skælde ud pænt. Det har meget at sige, tror jeg.

– Jeg kan godt snakke som de unge, og sådan snakker vi til hinanden. Men de kan også høre, når nok er nok.

Praksissen

Noget andet, som også driver Nicolai Thorsen, er at få lov at undervise *praksisnært*.

– Jeg kan godt lave en lang PowerPoint om, hvordan man sætter af med snore. Men mine bukser er beskidte – for jeg vil hellere ned på gulvet og vise det, så længe min knæ kan klare det.

Han har en tavle til at stå inde i selve brolægger-hallen, for så ”skal vi ikke hele vejen ind i klassen”. Og brolægger-faglæreren har en drøm:

– Når de skal renovere skolen, så vil jeg have mit klasseværelse INDE i hallen, altså ovenpå. Så man er i miljøet hele tiden. For når du er det, så mærker eleverne ikke det her ”årh, nu skal vi ind og have teori igen. Det orker vi ikke”.

Prisen

Vi slutter, hvor vi begyndte: Med prisen. Hovedprisen i erhvervsskolekategorien, som Nicolai Thorsen vandt. Han fik i

øvrigt lidt vand i øjnene igen, da han fik det at vide.

For selvom det ikke er første gang, at manden, som er blevet kaldt ”et fagligt fyrtårn”, er indstillet til en pris, betyder den her ekstra meget.

– Jeg var også indstillet til Byggeriets Faglærerpris i 2023. Men der er det jo et fagpanel, som indstiller. Her er det *eleverne*.

Det er det, der betyder noget, siger han. Ikke pengene, men anerkendelsen af at have gjort en forskel for netop dem.

Derfor skal pengene også bruges på både tidligere og nuværende elever. Til fredagsbar – sandsynligvis i februar.

Og så efter det må det være slut med at være i centrum, mener han. For:

– Jeg kan godt lide at blive anerkendt for mit arbejde, men det må godt foregå i det stille. Det her er lidt voldsomt.

BLÅ BOG: Nicolai Thorsen

→ 49 år.

→ Ansat på Next Uddannelse København i Glostrup i 15 år. De sidste 13 som faglærer for brolæggerne. Begyndte som brobygningsslærer.

→ Er uddannet gartner. Det har hans familie i øvrigt været i ikke mindre end syv generationer.

→ Også uddannet anlægsstruktør og brolægger.

→ Har ført otte elever til sejr i DM i Skills og var indstillet til Byggeriets Faglærerpris i 2023.

→ Indstillet til Politikens Undervisningspris af en kollega, en samarbejdspartner, to nuværende og to tidligere elever.

Træt af meningsløse møder uden retning?

Stine Rahr Bruzelius har hjulpet flere skoler med at skabe en bedre mødekultur. Det giver stor værdi i forhold til at udvikle praksis og finde fælles løsninger på det svære. Få råd til, hvordan I med få greb får møder med struktur og udvikling.

Du kender det måske? I har brugt tyve minutter af et møde på at diskutere et punkt, men du husker faktisk ikke, hvad der blev aftalt.

Lektor og udviklingskonsulent ved Københavns Professionshøjskole Stine Rahr Bruzelius hører ofte lærere efterlyse bedre og mere effektive møder.

De fortæller om manglende dagsorden-

er. Tid, der skrider. Beslutninger, som ikke bliver truffet. Og om mødereferater og opsamling, der ikke bliver lavet.

– Det er en udfordring mange steder. Og fordi lærerne er presset på opgaver og tid, kan det ende med, at de vælger møder fra eller kun deltager halvt ved at sidde med computeren åben og arbejde samtidig, siger Stine Rahr Bruzelius.

Hvis mødedeltagelsen og engagementet på møderne først daler, er det svært at holde liv i en udvikling og sikre, at beslutningerne fra møderne bliver til noget i praksis.

Møder påvirker læring

Stine Rahr Bruzelius har et bud på, hvordan I undgår at ende i den situation. Hun

har givet flere lærerteams råd og redskaber til en ny mødekultur. Gode personale- og teammøder er nemlig en vigtig forudsætning, hvis man som skole eller institution ønsker at skabe professionelle læringsfællesskaber.

– Dårlige møder går ud over samarbejdet mellem de professionelle. Og samarbejdet er en kilde til at styrke praksis og dermed børn og unges læring og udvikling, siger Stine Rahr Bruzelius.

– Forskningen i professionelle læringsfællesskaber viser, at møderne betyder rigtig meget. Det handler ikke kun om at få mere ud af dem. Man kan faktisk se, at der er en sammenhæng med, hvordan eleverne trives og udvikler sig, og i øvrigt hvordan læringen blomstrer.

Kompleksitet kræver kollektiv

Samarbejdet om den faglige praksis er også afgørende, hvis man som skole skal løse komplekse udfordringer, som elever i mistrivsel, store forskelle på elevernes faglige formåen og udfordrede fællesskaber.

– Det er svære problemstillinger, som man ikke kan klare som enkelt lærer. Det kræver kollektive løsninger at løfte miljøet eller kulturen. Og det opnår man

Hvad er professionelle læringsfællesskaber

Et professionelt læringsfællesskab (PLF) kan defineres som: *En pædagogisk gruppe, der deler og kritisk reflekterer over deres praksis med henblik på at fremme både elever og læreres læring og dermed støtte skoleudviklingen.*

PLF er kendetegnet ved, at gruppen:

- Deler deres viden og erfaringer med hinanden.
- Indgår i kritiske og reflekterende dialoger, der går tæt på undervisningen.
- Har en undersøgende tilgang til egen praksis og systematisk inddrager data og ny viden for at blive klogere på praksis og udvikle den.

Kilde: *Emu.dk*

igennem det her samarbejde, hvis det er velfungerende, forklarer Stine Rahr Bruzelius.

Refleksion og inddragelse af alle

Når man skal udvikle og styrke et professionelt læringsfællesskab, er refleksion et vigtigt element. Her er der fokus på nysgerrighed og udforskning af flere perspektiver.

– Når vi hører noget, så vurderer vi det ofte meget hurtigt eller evaluerer det i forhold til, om vi er enige eller uenige. Det kan være et benspænd for de reflekteren-

de dialoger, forklarer Stine Rahr Bruzelius, som også fremhæver, at man kan have fokus på at få så mange perspektiver som muligt frem, når et emne vendes.

– Ved bare at give ordet frit risikerer man, at kun nogle særlige perspektiver kommer med. Der sker nemlig ofte det, at de dominerende eller meget talende i gruppen får en stærkere definitionsmagt, i forhold til hvad der er vigtigt.

I rådene herunder kan du læse om to øvelser: En, der kan sikre jer flere perspektiver på et emne, og en, der hjælper jer med at opnå reflekterende dialoger. ▲

Fem råd til møder med struktur

→ Lav en udrettedagsorden – og hold den

Med en udrettedagsorden kategoriserer I hvert punkt efter, om det er et *beslutnings-*, *drøftelses-* eller *orienteringspunkt*. Det gør det lettere som deltager at forholde sig til, hvad der skal ske på mødet og forberede sig.

Sæt tid af til de enkelte punkter. Overvej eventuelt også, om orienteringspunkter hører til på mødet, inden de kommer på dagsordenen. Nogle beskeder kan blive givet på mail.

→ Vælg ordstyrer og referent

Det er vigtigt at facilitere møderne. Har I en teamleder eller en koordinator i gruppen, kan det være naturligt, at vedkommende påtager sig ordstyrerrollen. I kan også lade opgaven gå på tur. Vælger I den model, kan det være bedst for kontinuiteten at køre med den samme person over en møderække.

Vælg også en referent. Det behøver ikke at være omfattende referater. Notér for eksempel, hvad der er besluttet, samt hovedpointerne fra drøftelsespunkterne.

→ Brug spiralrunder, så alle pointer kommer frem

Spiralrunden er god at arbejde med, når I gerne vil understøtte, at alle kommer til orde. I skal på skift fortælle, hvad I tænker om det, I skal beslutte eller drøfte. Sæt tid af til hver taler, og tal kun fra jeres eget ståsted. Undlad altså at kommentere på det, dine kolleger har sagt.

Når alle har haft ordet, kan I vælge at køre endnu en runde, hvor I hver vælger en af ideerne fra runden og bygger videre på den. På den måde kommer I hele vejen rundt om en tematik, inden I snævrer ind.

→ Skab refleksion gennem samtalemodeller

En af de samtalemodeller, I kan gribe til for refleksion, er 'Det bevidnende team'. Her fortæller en i teamet om enten en personlig eller en fælles faglig problemstilling. Et tænkt eksempel kan være, at I vil styrke elevernes gruppearbejde. En kollega starter med at fortælle, hvordan han eller hun tilrettelægger gruppearbejde, hvornår det er svært, og hvornår det fungerer godt.

I andre lytter og sætter efterfølgende ord på, hvad I har hørt. Hvad var jeres kollega optaget af? Hvad lagde I mærke til, at han eller hun bestræbte sig på? Hvilke værdier kom frem i det, der blev fortalt?

Er I et stort team kan det være en idé at lave øvelsen i mindre grupper og eventuelt lave en opsamling i plenum, hvor I vender de overordnede tematikker.

→ Vær tålmodige og husk, I alle har et ansvar

Det bevidnende team og lignende samtalemodeller kræver øvelse. Man kan nemt føle, at det er en kunstig måde at tale sammen på, og de første mange gange kan I derfor opleve, at det mest handler om at lære metoden at kende.

Sørg for at bakke op alligevel. I er alle ansvarlige for udbyttet af jeres møder. Bidrag derfor gerne med input til dagsordenen og deltag, når I drøfter emner eller skal træffe beslutninger i teamet.

Kilde: *Stine Rahr Bruzelius, lektor ved Københavns Professionshøjskole*

Her har en ændret mødekultur styrket samarbejdet

FGU Øresund har de seneste to år arbejdet med at styrke samarbejdet og det faglige miljø. Opdeling i klynger og en ny stram mødestruktur har været en del af opskriften. Læs om deres erfaringer.

Selvom FGU Øresund er blandt landets mindste FGU-institutioner med omkring 20 lærere, var der for to år siden ikke meget samarbejde på tværs af holdene.

AGU og PGU var fordelt på to forskellige matrikler, og i personalegruppen var der stadig en snert af den 'os og dem'-stemning, som havde præget opstarten.

– Det var ikke særligt givende for eleverne og for den sags skyld heller ikke for arbejdsmiljøet, siger rektor på FGU Øresund, Tommy Widriksen.

Da muligheden opstod for at samle al undervisning under samme tag, valgte han derfor at sætte gang i en proces, der skulle binde medarbejderne bedre sammen.

– I ledelsen håbede vi at udviske den manglende forståelse for hinandens fagligheder. Vi var nødt til at prøve at skabe et fælles pædagogisk fundament, som vi alle kunne arbejde ud fra, uanset om man var på den ene eller den anden linje, forklarer Tommy Widriksen.

Bedre opsamling af eleverne

Personalet blev opdelt i to klynger, og en klyngekoordinator blev udpeget for hver.

Den nye organisering havde ikke kun et styrket arbejdsmiljø og bedre sparring som sigte. Det overskyggende mål var, at eleverne skulle mærke en positiv effekt af et skærpet fagligt og pædagogisk miljø med blik for stærke fællesskaber.

– De blev nogle gange efterladt lidt på perronen, hvis deres kontaktlærer

stoppede eller var syg. Derfor valgte vi at organisere os i klynger, hvor der både er AGU- og PGU-hold, og en fast dansklærer, matematiklærer og vejleder, og hvor både vores pædagogiske team og vores ressourceteam er repræsenteret, siger Tommy Widriksen.

Med flere ressourcepersoner omkring eleverne og sociale aktiviteter på tværs af holdene var håbet at styrke elevernes sociale og personlige kompetencer.

Kærkomment nyt

Louise Zøllner Pedersen, lærer på PGU-holdet Omsorg og Sundhed, var positiv, da hun hørte om ledelsens planer.

– Selvom vi ikke er en kæmpe skole, er 20 stadig mange, når man skal samarbejde. Det gav god mening at lave mindre fællesskaber, siger hun.

Hun fik rollen som en af to klyngekoordinatorer. Med den følger ansvaret for

at indsamle punkter til det ugentlige klyngemøde, koordinere med ledelsen, lave udrettedagsorden, så formålet med punkterne er klart beskrevet, og sørge for, at møderne forløber som planlagt. Netop en ny mødestruktur har været et centralt element i processen.

– Vi har tidligere siddet i umådeligt mange møder, hvor vi ikke nåede de sidste fire punkter. Nu når vi langt hen ad vejen det, vi skal, siger Tommy Widriksen og giver udrettedagsordenen en del af æren.

– Den er virkelig med til, at vi holder kademencen og når i mål. Vi er blevet skarpe på, hvad vi vil med hvert punkt, og hvordan vi taler om det, siger han og fremhæver, at der også bliver sat tid på punkterne, og at der er lavet struktur for alt fra ordstyrer til måden, der bliver skrevet referat.

Og så har der været mange snakke med målgruppen i fokus for at fremme den faglige kvalitet og udvikling.

– Nogle lærere har stor erfaring med at tænke didaktisk i forhold til planlægning og undervisning, andre har ikke. I klyngerne er de blevet bedre til at hjælpe hinanden med at få tingene i øjenhøjde, så det er tydeligt for alle, hvordan vi for eksempel planlægger et helhedsorienteret forløb. Hvad er det, vi gør? Hvad er elevens mål? Og hvordan får vi det oversat til elevsprog?

– Jo flere gange, de har de snakke og over tingene, jo mere får de også samme sprog for det. Der har været mange øvebaner de sidste par år. Og man må gerne lave

Det giver en samhørighed, når ens kolleger bevidner og siger, at "Jeg kender godt det, du fortæller".

Louise Zøllner Pedersen
PGU-lærer og klyngekoordinator

fejl. Vi skal bare se, om vi kan blive klogere af dem, siger rektoren.

Samhørighed og ejerskab

Louise Zøllner Pedersen oplever, at klyngeopdelingen og møderne har skabt en samhørighed. Ejerskabet er vokset, efter at alle nu oplever at kunne komme til orde. Og de er kommet tættere på hinanden, oplever hun. Det smitter også af på dagligdagen uden for møderne.

– Jeg har jo stadig mit eget hold, og de andre har deres, men vi er mere inde i hinandens hverdag og kender hinandens elever, hvilket gør det lettere at hjælpe, hvis der er sygdom. Vi laver også fælles arrangementer for eleverne i klyngen, så de oplever mere sammenhæng og større læringsudbytte, siger Louise Zøllner Pedersen.

På møderne er der blandt andet kommet punkterne 'OBS-elever' og 'det reflekterende team' til. På det første vender klyngen de elever, som i en periode kræver ekstra opmærksomhed, mens 'det reflekterende team' er en mulighed for, at man som lærer eller vejleder kan få sparring på et fagligt dilemma.

– Det er ikke supervision, men et pusterum, hvor vi kan gøre os nogle tanker, hvis noget er svært. Det, synes jeg personligt, er et rart rum at have, siger Louise Zøllner Pedersen.

Succes med sparring

Sidst hun tog en udfordring op, handlede den om en elev, der var gået tilbage i sin udvikling. Eleven var blevet mindre mødestabil og havde det psykisk dårligt, men nægtede at tage imod hjælp. Louise

havde svært ved at finde ud af, hvad det handlede om.

Efter at Louise havde fortalt kollegerne om sine oplevelser, fik de lejlighed til at sætte ord på det, de havde hørt, stille uddybende spørgsmål og komme med input. Alt sammen efter en fast køreplan, som var sat til at vare 35 minutter.

Hun gik fra mødet med nye bud på, hvad der kunne ligge bag elevens ændrede adfærd – og ikke mindst en oplevelse af forståelse.

– Det gør noget godt at sige det højt, som bøvler. Og så giver det en samhørighed, når ens kollega bevidner og siger, at ”jeg kender godt det, som du fortæller”. Det er jo en banal sætning, men det er faktisk rigtig rart at høre, at man er i samme båd, siger Louise Zøllner Pedersen og uddyber, at de på det seneste har haft ◀▶

☞ succes med at dele klyngen i to, når de laver øvelsen. Så skal man ikke fortælle om sin udfordring til så mange.

KP på sidelinjen

FGU Øresund har i hele forløbet fået rådgivning af Københavns Professionshøjskole (KP).

KP har blandt andet introduceret tænkningen bag professionelle læringsfællesskaber (PLF), bidraget med konkrete værktøjer til teamsamarbejde som udrettedagsorden, spiralmøde og domæneteori og lavet observationer undervejs. Det fortæller chefkonsulent Thea Thøgersen. Og selvom personalegruppen på FGU Øresund måske ikke ser sig selv som et professionelt læringsfællesskab, så betyder deres nye samarbejdsformer og organisering, at de er blevet netop det, lyder Thea Thøgersens vurdering.

– Jeg tror, at det har virket så godt, fordi

lærerne ikke har oplevet, at der er blevet lagt noget ned over hovedet på dem. Det professionelle samarbejde er opstået over tid, med respekt for at det netop tager tid. Ledelsen var tydelige om ambitionerne, gav konkrete opgaver at løse og sikrede tid i lærernes skema, så de har haft reel mulighed for at samarbejde. Det er altså vokset nedefra og har sneget sig ind, så man nu faktisk kan sige, at det har udviklet sig til det, der kendetegner PLF, siger hun.

Klar til næste etape

Tommy Widriksen er tilfreds med de resultater, han har set indtil nu. Det har fungeret med klyngestrukturen og at have en koordinator som tovholder. Lærernes indbyrdes kendskab er blevet bedre, og han er heller ikke i tvivl om, at elevernes trivsel er højnet. Han ser dem for eksempel blande sig mere på tværs af holdene.

I hans optik er FGU Øresund dog kun

ved at kunne lægge an til næste etape – PLF 2.

Her håber han at få skabt et endnu større engagement i klyngerne, så flere byder ind med for eksempel punkter til dagsordenen. Og så skal der endnu mere udvikling ind på møderne.

– Vi er der, hvor vi kan begynde at drøfte, hvordan vi sammen skaber bedre undervisning og bedre deltagermuligheder for eleverne. Om vi kan kigge på tingene på en anden måde og bruge hinanden i større grad, forklarer han.

Drømmen er klynger, der i fremtiden er endnu mere selvstyrende.

– Mit bud er, at når vi går på sommerferie i 2026, så er vi også i mål. Forstået på den måde, at vi aldrig helt kommer i mål, men så tror jeg, at vi er ret godt kørende. ◀

I dagene op til det ugentlige klyngemøde holder ledelsen og de to klyngekoordinatorer et formøde – her er Louise Zøllner Pedersen og Tommy Widriksen i dialog. Foto: Vibe Juul Sannig

TIL DANSKUNDERVISNINGEN

BEGYNDERSYSTEMER

DU2:

Vi taler dansk 1
Vi taler dansk 2
Vi taler dansk 3

DU3:

På vej til dansk – trin for trin
Videre mod dansk – trin for trin
Midtvejs til dansk – trin for trin

DANSK UDTALE

BREVE/SKRIFTLIG FREMSTILLING

DANSK TALESprog

Alle bøger er velegnede ved klasseundervisning, differentieret undervisning, selvstændigt arbejde, par- eller gruppearbejde.

Læs mere på www.synope.dk

FORLAGET
SYNOPE

Randager 90, 2620 Albertslund
7020 2810, forlaget@synope.dk
www.synope.dk

PIAAC2: Voksne, der har **MEST** brug for efteruddannelse, deltager **MINDST**

Hvorfor er det de voksne kortuddannede mænd, der har allermest brug for efteruddannelse, som bruger muligheden allermindst? Det giver en ny international undersøgelse af også danskernes kompetencer ikke noget svar på. Derfor har vi spurgt en uddannelsesprofessor.

På papiret ser det fint ud: I en ny, længe ventet undersøgelse af læse- og regnekompetencer for voksne – den såkaldte PIAAC2-undersøgelse – får vi en flot placering blandt de 31 lande, som deltager. Vi har nemlig en af de højeste andele af borgere, som deltager i voksen- og efter-

uddannelse. Flertallet af de 16-65-årige danskere har deltaget i mindst én aktivitet i de seneste 12 måneder.

Men tallene viser også, at det er dem med mest uddannelse, der bruger efteruddannelse mest – og higer efter mere. De 33 procent, som *ikke* har deltaget eller

haft ønske om mere voksen- og efteruddannelse, er især mænd mellem 55-65 år uden videregående uddannelse, personer, der er ledige, andre uden for arbejdsstyrken og personer med relativt lave færdigheder på basale områder – læsning og regning.

”Resultaterne indikerer (...), at de, der ikke deltager i ikke-formel læring eller VEU, især er dem, der i størst omfang har brug for opkvalificerende uddannelsesaktiviteter”, står der i den nye PIAAC2-undersøgelse. Med andre ord: Uligheden i forhold til uddannelser stikker tydeligt næsen frem her.

PIAAC2 giver dog ikke noget svar på, *hvorfor* dem, der sakker mest bagud i forhold til basale færdigheder, ikke deltager eller ønsker at deltage i voksen- og videreuddannelse. Der er heller intet svar på, hvad der skal til for at få dem med på vognen.

Derfor har vi spurgt professor Bjarne Wahlgren fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, om han og lektor Ulrik Brandt kender svaret. De har fået midler af TrykFondet til at undersøge, indsamle og systematisere erfaringer med undervisning af kortuddannede voksne i praksis på ti uddannelsesinstitutioner – VUC’er, AOF’er og AMU’er.

PIAAC skelner ikke imellem ikke-formelle læringsaktiviteter og formelle VEU-aktiviteter, som man plejer at gøre i Danmark. De indgår under ét.

Uddannelsesinstitutionerne er omdrejningspunktet

Bjarne Wahlgren er ikke overrasket over PIAAC2-resultaterne. Det er ikke nyt, at det er svært at få fat på målgruppen – både internationalt og i dansk sammenhæng:

– De synes jo ikke, de har behov for uddannelse. De klarer sig meget godt, og det har de gjort i 30 år. Derfor kommer de ikke, siger han.

– Men skal jeg være fræk, synes jeg, vi har nogle løsningsforslag ud fra vores undersøgelser til, hvordan man kan arbejde med at nå den målgruppe.

Omdrejningspunktet er uddannelsesinstitutionerne, understreger han. Det er dem, der opsøger virksomhederne, får øje på behovet og får overbevist ledelsen og gennem tillidsrepræsentanten også medarbejderne om, at det giver mening med uddannelse. Det vil sige, at det i høj grad er gennem virksomhedsforlagt undervisning, man kan nå målgruppen.

Eksempler på, at det lykkes

Der er to overordnede gode eksempler på, hvordan det kan lykkes. Det ene er, at en ’opinionsdanner’ – ofte tillidsrepræsentanten – deltager og fortæller, at uddannelse faktisk ikke var så slemt, og at det er nyttigt. Man får nogle hjælpe-

Ønsket har været der – ikke muligheden

Dem, der ikke har deltaget i en ønsket voksen- eller efteruddannelsesaktivitet, er blevet spurgt om hvorfor. En af de hyppigste grunde er manglende tid:

- 31 procent svarer, at de ikke havde tid på grund af arbejdet.
- 14 procent angiver, at tidspunktet eller stedet ikke passede ind.
- 13 procent angiver, at de ikke havde tid af familiære årsager.
- 9 procent svarer dog også, at det skyldes manglende støtte fra arbejdsgiveren.

midler, nogle fordele, og ens hverdag er blevet bedre.

– Det bidrager til at rekruttere flere – især ordblinde og svage læsere, som der er mange af, fortæller han.

Det andet gode eksempel er virksomheder, der har en politik om, at *alle* medarbejdere skal indgå i et uddannelsesforløb.

– Det giver en tryghed, at man har en form for uddannelse, hvis virksomheden lukker. Så kan man godt se, at det er noget for én, som han siger.

PIAAC2 viser da også, at størstedelen – 84 procent – af voksen- og efteruddannelsen i Danmark har forbindelse til ens job. Og at dem, der deltager, især gør det for at blive bedre til at udføre deres daglige arbejdsopgaver eller for at øge deres viden inden for et emne, der interesserer dem. 17 procent angiver, at det var et krav, at de deltog, mens kun to procent af dem, der har deltaget, har gjort det for at forbedre deres læse- og regnefærdigheder. ▲

HVAD er PIAAC

- PIAAC er en international undersøgelse, som sammenligner færdighederne blandt den voksne befolkning i 31 lande.
- PIAAC2 definitionen af læsefærdigheder er: *at tilgå, forstå, vurdere og reflektere over skrevne tekster med henblik på at opnå personlige mål, udvikle sin viden og sit potentiale samt deltage i samfundet.*
- PIAAC2-definitionen af regnefærdigheder er: *at tilgå, bruge og forholde sig kritisk til forskellige former for matematisk indhold, information og begreber med henblik på at kunne give sig i kast med og mestre matematikholdige krav i en række situationer i voksenlivet.*

Læs om PIAAC på uddannelsesforbundet.dk/nyheder – her er også link til undersøgelsen.

Sammensætningen af indvandrere kan betyde noget for PIAAC-resultat

Den nye PIAAC-undersøgelse viser, at der er sket forbedringer inden for de seneste ti år, når det gælder indvandreres kompetencer i dansk og regning. Det skyldes især vestlige indvandrere og sammensætningen af indvandrergupper.

Der er god grund til, at vi argumenterer for, at en god danskuddannelse har betydning.

Jacob Gjelstrup

Formand for sektionen Danskuddannelse og Beskæftigelsesområdet

Syrerne ankom i stort antal i 2015, da der brød krig ud i Syrien. Det samme gjorde ukrainere syv år efter, i 2022. På den måde ændrer sammensætningen af flygtninge og indvandrere i Danmark sig over tid – hvor de kommer fra, i hvilken alder, og hvilke skolekunds-kaber de har med sig fra hjemlandet.

Det betyder, at det er svært at sammenligne indvandreres udvikling i læse- og regnefærdigheder med for ti år siden, hvor man med den første store PIAAC1-analyse undersøgte danskernes kompetencer. Alligevel har man i den nye PIAAC2-undersøgelse forsøgt dette med forbeholdet: ”Hvis sammensætningen af indvandrere (...) har ændret sig over tid, kan det påvirke resultaterne”.

Helt overordnet – og alt andet lige – viser PIAAC2-undersøgelsens resultater fra 2022/2023, at næsten to tredjedele af de ikke-vestlige indvandrere læser og regner på et lavt niveau.

Men, som Jacob Gjelstrup, der er formand for sektionen Danskuddannelse og beskæftigelsesområdet i Uddannelsesforbundet, påpeger:

– Det er selvfølgelig klart, at manglen de dansk-kundskaber har betydning for, hvor godt man klarer sig i undersøgelsen – også i regning, da opgaverne jo her er formuleret på dansk.

Tilegnelsen af sproget tager tid

Danmark er et af de få deltagerlande, hvor indvandrere har oplevet en statistisk signifikant stigning i læsefærdighederne fra sidste PIAAC-undersøgelse til den nye. Ud over Danmark er det kun er Finland og Sverige, der har oplevet tilsvarende. Men det skyldes især vestlige indvandrere, hedder det i undersøgelsen.

Forbedringen kan dog også forklares

med, at der nu er flere indvandrere med mere end fem års ophold i Danmark end i den første undersøgelse.

Både for vestlige og ikke-vestlige indvandrere har de personer, der har boet i Danmark i ti eller færre år, dog i gennemsnit lavere færdighedsscorer i læsning og regning end personer, der har boet 20 år i Danmark. Det forklarer undersøgelsen med, at ”tilegnelse af det danske sprog tager tid”.

Hvem er med?

Gruppen af indvandrere er inddelt i vestlige og ikke-vestlige lande. Da der er meget få efterkommere i hovedundersøgelsen, har man valgt at inkludere efterkommere i gruppen af personer med dansk oprindelse.

Hvor meget sammensætningen af indvandrerbefolkningen har ændret sig mellem de to undersøgelser, varierer fra de 31 deltagende lande.

Viser behov for danskuddannelse

Alder ved indvandring hænger også sammen med, hvor god man er til at læse og regne. Jo ældre, man er ved indvandring, des lavere færdighedsscore. Generelt klarer de indvandrere, der er kommet til Danmark, før de fyldte 15 år, sig bedst, og dem, der er kommet hertil, efter de er fyldt 30 år, klarer sig dårligst.

Indvandrere, der er kommet til Danmark som 15-20-årige, skiller sig dog ud her: De er ikke signifikant bedre til dansk og regning end dem, der er kommet til Danmark som 31-65-årige.

Undersøgelsen konkluderer ikke, hvad det skyldes.

Forskellen mellem indvandreres og danskeres læse- og regnefærdigheder er større i Danmark end i de fleste andre deltagerlande i PIAAC2. Kun fem deltagerlande – heriblandt Finland og Tyskland – har et større gab i læsefærdigheder mellem de to grupper end Danmark. Og når det gælder regnefærdigheder, er gabet kun større i Tjekkiet og Finland.

Jacob Gjelstrup tror, at det kan skyldes, at en meget stor del af indvandrere i Danmark fra ikke-vestlige lande for eksempel inkluderer syriske flygtninge. De kom til Danmark med meget lidt skolegang fra deres hjemland, og en stor del af dem var også analfabeter.

– Men rapportens konklusioner viser, at der er god grund til, at vi argumenterer for, at en god danskuddannelse har betydning for, hvordan udlændinge generelt klarer sig i samfundet – især når man ved, hvor stor en del af vores arbejds- og hverdagsliv det er at kunne klare sig på sproget, siger han.

Så stor en andel udgør de

→ Blandt de 15-64-årige var der i januar 2023 knap 600.000 indvandrere svarende til mere end 15 procent af aldersgruppen i befolkningen.

→ Omkring ti procent af personer med dansk oprindelse har svært ved at læse og skrive dansk og regne. De tilsvarende tal for vestlige indvandrere er henholdsvis 42 procent og 40 procent, og for ikke-vestlige indvandrere 65 og 62 procent.

Cirka 5.100 indvandrere har deltaget i PIAAC2-undersøgelsen.

Din ret til kompetenceudvikling

Det er vigtigt, at du løbende får mulighed for at udvikle dine kompetencer. Udover at skærpe din faglighed har kurser og efteruddannelse betydning for din værdi på arbejdsmarkedet og dine muligheder for job- eller sporskifte.

Det kan du gøre, hvis du

ønsker kompetenceudvikling

Start med at spørge din tillidsrepræsentant (TR), hvordan du kan gøre din leder opmærksom på dine behov og ønsker til kompetenceudvikling. Processen varierer fra arbejdsplads til arbejdsplads. Mange steder er der mulighed for at snakke efter- og videreuddannelse til den årlige MUS-samtale.

Har I ikke en TR på arbejdspladsen, så spørg din leder, hvornår I kan tale om dine ønsker, eller undersøg, om kompetenceudvikling står beskrevet i en personalepolitik.

For ansatte i kommuner

Skolerne på det kommunale område skal finde midler til kompetenceudvikling fra deres samlede finansiering. Ved OK24 blev der desuden oprettet en kommunal kompetencefond. Her kan du søge om kurser på op til seks dage med fokus på undervisningsfag, didaktik eller vejledning. Der er tale om *individuel kompetenceudvikling*. Det vil sige, at det skal være kurser, der supplerer den øvrige kompetenceudvikling,

som skolen bevilger og betaler. Den kommunale kompetencefond åbner for ansøgninger den 1. april 2025.

Vil du søge om efteruddannelse, foregår det elektronisk på siden ansoegning.denkommunale-kompetencefond.dk. Du søger personligt, men din skoleleder og din TR skal også skrive under på ansøgningen. Får du godkendt kompetenceudvikling, skal kursusaktiviteten fremgå af din opgaveoversigt.

For ansatte i staten

Skoler på det statslige område får penge til kompetenceudvikling via deres taxameter. Som en del af overenskomsten kan lærere i staten desuden søge op til 25.000 kroner om året til individuel kompetenceudvikling via Den Statslige Kompetencefond.

Puljen åbner for ansøgninger den 6.-12. maj 2025 og igen den 23.-29. september 2025. Du skal ansøge i LC-fondspuljen og har mulighed for at indsende to ledergodkendte ansøgninger pr. ansøgningsrunde.

Læs mere på kompetenceudvikling.dk/fonden.

Privat kompetenceudvikling

For privatansatte er midlerne til kompetenceudvikling og rammerne for den aftalt på den enkelte arbejdsplads. Spørg din TR, hvilke muligheder I har på din arbejdsplads.

Nogle stillinger kræver kompetenceudvikling

For nogle lærergrupper i Uddannelsesforbundet er der lovkrav om kompetenceudvikling efter ansættelse. Det drejer sig om erhvervsskolelærere og undervisere på AMU og TAMU, der senest fire år efter ansættelsen skal have gennemført diplomuddannelsen i erhvervspædagogik – også kaldet DEP'en – eller en tilsvarende pædagogisk uddannelse. Også lærere i dansk som andetsprog skal inden for fire år efter ansættelse være uddannet underviser i dansk som andetsprog for voksne eller have taget en master i dansk som andetsprog.

Der er i disse tilfælde ikke tale om kompetenceudvikling, som kan søges hos kompetencefondene. ▲

Gyldendal SOSU - meget mere end bøger

Nyhed

SosuLab - dit digitale laboratorium for læring

I *SosuLab* finder du 500+ opgaver, der kan bruges direkte i din undervisning. *SosuLab* indeholder specifikke opgaver til grundforløb 2, SSH og SSA. Der er opgaver til alle uddannelsesspecifikke fag. De er kategoriseret i temaer, så du let kan finde en opgave, der passer til netop det emne, I arbejder med. Opgaverne spænder vidt, både fagligt og didaktisk – lige fra refleksion og brug af digitale medier til rollespil og simulationsøvelser.

Læs mere på gyldendal-uddannelse.dk/sosumaterialer

LGBT+-elevers trivsel er også dit ansvar

I hver klasse på FGU, erhvervsuddannelser og andre ungdomsud-dannelser sidder cirka tre elever, som identificerer sig som LGBT+, og de mistrives langt mere end øvrige elever. Som underviser kan du gøre en stor forskel. Læs hvordan her.

Er det overhovedet relevant, at du som underviser forholder dig til dine elevers seksualitet eller kønsidentitet?

Hvis det står til Jane Greve, som er professor MSO ved VIVE, Det Nationale Forskningsinstitut for Velfærd, er svaret helt klart: Ja! For LGBT+-eleverne mistrives faktisk i meget større grad end resten af eleverne.

En undersøgelse, VIVE har foretaget blandt 31.000 unge, tegner et dystert

billede af trivslen blandt LGBT+-elever. De bliver ofte mobbet og chikaneret, de selvskader mere, lider oftere af depression, angst og lav livstilfredshed. Og mange føler ikke, at de kan gå til deres lærer.

Hver 8. elev er LGBT+-elev

Ifølge undersøgelsen, som er den første større undersøgelse af sin slags, er det hver ottende elev blandt de 15-25-årige, der identificerer sig som LGBT+.

På ungdomsuddannelserne er der 12,5 procent i LGBT+-gruppen på de gymnasiale ungdomsuddannelser, og 10,1 procent i LGBT+-gruppen på erhvervsuddannelser. Den største andel af LGBT+-elever er at finde på FGU-institutionerne, hvor 23,1 procent er i LGBT+-gruppen.

Der vil altså i snit sidde cirka tre elever i hver klasse eller på hvert hold, som hører til LGBT+-gruppen. Der er ifølge Jane Greve ganske vist tale om en minoritet –

Da vi sad med rapporten og skulle gå ud med tallene, var vi overvældede over, hvor voldsomme de var.

Jane Greve,
professor MSO, VIVE.

men en meget STOR minoritet. Og tallene for deres mistro er med forskerens ord ”virkelige voldsomme og bekymrende”:

– Da vi sad med rapporten og skulle gå ud med tallene, var vi overvældede over, hvor voldsomme de var. Vi undersøger mange forskellige dimensioner af trivsel, og de viser alle en bekymrende høj andel af mistro blandt LGBT+-elever. Det kan vi simpelthen ikke komme udenom.

– Det er tal, der er så markante, og som drejer sig om så stor en minoritet, at vi bliver nødt til at gøre noget ved det, pointerer professoren bag undersøgelsen, Jane Greve.

Mangler tydelige regler

I undersøgelsen fra VIVE er det tydeligt, at der foregår mobning og diskrimination. Der bliver brugt skældsord eller drillet.

På ungdomsuddannelserne og FGU-institutionerne er der 17-26 procent af LGBT+-eleverne, der er blevet udsat for ubehagelige oplevelser inden for den seneste måned. Og på tværs af uddannelser oplever de i høj grad at blive mødt med fordomme, holdt udenfor, blive diskrimineret eller udsat for uønsket seksuel opmærksomhed og trusler om vold.

På erhvervsuddannelserne oplever en tredjedel af de LGBT+-elever, som har svaret, at de bliver udsat for ubehagelige oplevelser af deres lærere, selvom dette ikke er undersøgt nærmere i rapporten.

De ubehagelige oplevelser leder direkte til et andet faktum i analysen: Eleverne oplever ikke tydelige regler for god opførsel på deres skole i forhold til skældsord og mobning på grund af kønsidentitet eller seksuel orientering.

18 procent mener, der er regler, men at de ikke bliver overholdt. Cirka 40 procent af LGBT+-eleverne føler sig ikke tryg ved at gå til deres lærere med problemstillinger, som omhandler deres seksuelle orientering eller kønsidentitet.

Tal åbent om det

Du kan dog som underviser heldigvis gøre en række ting for trivslen for dine LGBT+-elever. Ifølge professoren bag analysen handler det især om at skabe (større) tryghed, at arbejde meget konkret med sprogbrug og at afmystificere, hvad det vil sige at være LGBT+.

– En del handler om blot at tage fat på det. Tale åbent om det. Hvis du for eksempel har taget snakken med eleverne om, hvad pronominer egentlig er, og hvorfor de betyder noget, så har du jo allerede gjort noget for at afmystificere og skabe åbenhed, siger Jane Greve.

Hun bliver bakket op af Susanne Branner Jespersen, som er sekretariatschef i LGBT+ Danmark, der afholder workshops for undervisere i både grundskole og på ungdomsuddannelser. Susanne Branner Jespersen vurderer, at de er ude hos 7.000-8.000 fagprofessionelle om året.

Hvis du ikke bevidst arbejder med at inkludere minoriteter, så kan jeg garantere dig for, at du ubevidst ekskluderer dem.

Susanne Branner Jespersen,
sekretariatschef, LGBT+ Danmark.

Sekretariatschefen oplever, at underviserne tit frygter at tage fat i emnet, fordi de er ”bange for at sige noget forkert”. Men, siger hun:

– Hvis du ikke bevidst arbejder med at inkludere minoriteter, så kan jeg garantere dig for, at du ubevidst ekskluderer dem.

Hun oplever også, at underviserne tit bliver lettede, når de deltager i LGBT+

Danmarks workshops og finder ud af, at ”det bare er det”. Altså at det måske ikke er så svært at tale om, som de troede, og at selv små greb kan gøre en stor forskel.

Underviserens ansvar at gå foran

Susanne Branner Jespersen understreger, at det er underviserens ansvar at tage teten på at have snakken i klasserummet.

– De her unge er gået gennem et helt skolesystem, hvor de er blevet usynliggjort. Alle tekster er skrevet ind i en heteroseksuel, ciskønnet verden. De er vant til at skjule, at de falder uden for normen, for ellers bliver man hurtigt slået på plads. De unge er så vant til at være usynlige og er derfor ofte heller ikke opmærksomme på sig selv, siger Susanne Branner Jespersen og slår fast:

– Derfor er det lærerens ansvar at gå forrest og sige: Der vil statistisk set være en procentdel, som falder uden for normerne for køn og seksualitet. *Hvordan* sørger vi alle sammen for, at det her er et trygt fællesskab også for dem af os, der bryder med normen?

– Det kan helt lavpraktisk være at aftale, at her siger vi ikke ’bøsse’ eller ’faggot’. Vi fniser ikke, når andre taler, og vi aftaler, at hvis man oplever noget ubehageligt, så kan man altid gå til sin lærer, nævner LGBT+-talspersonen som eksempler.

Just do it – uden anledning

Det hele må også meget gerne foregå, selvom det ikke er ’uge sex’, som sekretariatschefen udtrykker det. Altså med andre ord: Lad være med at vente på en anledning. Bare gør det.

– Det er en slags tabu, hvor den fagprofessionelle lidt venter på, at eleven beder om hjælp. Men åbn selv ballet, lyder anbefalingen fra Susanne Branner Jespersen.

– Det er jo vildt ubehageligt at være den homoseksuelle, som skal stille sig frem og sige ”hey, jeg er faktisk homo, og jeg synes, det er vildt ubehageligt, når I laver bøssejokes”. Det er og bliver den fagpro-

Jane Greve, professor MSO, VIVE.

Susanne B. Jespersen, sekretariatschef LGBT+ Danmark.

SPOT:

- I næste nummer af Uddannelsesbladet er vi taget til Aarhus for at undersøge, hvordan en underviser fra FGU Aarhus helt konkret har arbejdet med at skabe et inkluderende undervisningsmiljø. Vi spørger også nogle af hendes LGBT+-elever, hvad de mener, man bør gøre.
- Du kan læse en række anbefalinger fra Erhvervsuddannelseselever imod fordomme (EIF). De arbejder for at forbedre trivslen og imod fordomme for LGBTQ+-elever på erhvervsskolerne.

professionelles ansvar at træde ind i det rum og sige "hey alle sammen, hvordan sørger vi for, at her er rart for *alle* at være?".

– Som underviser skal du først og fremmest anerkende, at jo, du har også LGBT+-elever i din klasse, for med 13,3 procent kan det ikke kun være i de andres klasser. Du skal også erkende, at du nok ikke ved nok om området – og være nysgerrig på, hvilke konsekvenser, det har for unge, når de vokser op med en følelse af at være usynlige og anderledes.

Stressende at være minoritet

Både Susanne Branner Jespersen og Jane Greve nævner i øvrigt, at LGBT+-eleverne ofte kan være mere sensitive end andre elever over for et utrygt miljø, fordi mange af dem har såkaldt 'minoritetsstress' og tager den med sig ind i deres skolemiljø.

Minoritetsstress betegner den stress, som minoritetspersoner oplever, fordi de lever i et samfund, der udskammer afvigelser fra de gældende normer. Det er en konstant tilstand, som er unik for minoriteter. Minoritetsstress er en normal reaktion på at være en minoritet og ikke udtryk for psykisk sårbarhed.

– De bliver stressede af hele tiden at skulle forsvare deres eksistens. Vi ved fra alle mulige andre undersøgelser, at de møder meget modstand i samfundet. Det er følelsen af at være utryk og at skulle forklare sig til familiefødselsdage og

fritidsaktiviteter. Hele tiden at få stillet spørgsmålet, om det virkelig kan være rigtigt, at man har en anden kønsidentitet eller seksualitet, forklarer Jane Greve.

Vi skal forholde os til det

Den stress kan de nemt tage med sig i klasserummet, pointerer Jane Greve. Hvilket er endnu en grund til at arbejde med, at klasseværelset bliver trygt. Hun tilføjer, at det er noget, der jo også vil gavne alle andre.

Jane Greve og Susanne Branner Jespersen er også enige om, at tallene er så alarmerende, at de kalder på handling.

– Dette er en minoritet, ja – men en meget stor minoritet. Vi bliver nødt til at forholde os til de voldsomme tal for deres mistrivsel på alle uddannelsesområder. Det handler om at arbejde med at skabe

tryghed, fællesskab og et inkluderende sprogbrug, lyder det fra Jane Greve. ◀

Savner du mere inspiration?

→ På VIVE's hjemmeside kan du finde hele undersøgelsen '*LGBT+-elevers trivsel og mentale sundhed samt oplevelser af mobning, vold, chikane og diskrimination – En kortlægning for grundskolen, ungdomsuddannelserne og FGU-institutionerne*'.

→ På emu.dk kan du finde en række artikler og konkrete anbefalinger, vejledning og værktøjer til undervisere og ledelse til at skabe større trivsel og trykthed for LGBT+-elever. Materialerne er udarbejdet sammen med Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Tallene bag undersøgelsen

- Blandt alle LGBT+ eleverne angiver 40 procent en lav livstilfredshed. Hver femte viser tegn på svær angst og depression. Tallene er dobbelt så store i forhold til andre elever.
- Hyppigheden af selvskade blandt LGBT+-eleverne på erhvervs- og gymnasiale uddannelser og FGU-institutioner er to-tre gange højere end blandt andre elever.
- Næsten hver femte LGBT+-elev på ungdomsuddannelserne oplever at blive behandlet dårligt. Hver sjette føler sig utryk i skolen, og andelen, som har afbrudt deres ungdomsuddannelse, er dobbelt så stor som blandt resten af eleverne.
- 30-40 procent af LGBT+-elever føler ikke, de kan gå til deres lærer med problemer, der vedrører deres seksualitet eller kønsidentitet.
- I undersøgelsen fra VIVE bliver svarpersoner kategoriseret som LGBT+, hvis de svarer, at de har en anden seksualitet end heteroseksuel eller ikke identificerer sig som det køn, de blev tildelt ved fødslen.

Tag de unge med på tur, uden besvær og til gode priser

Se ture og priser:

Ring til os på **65 65 65 63**

Skriv til group@benns.dk

eller læs mere på www.benns.dk

BENNS

Hos BENNS gør vi det nemt at tage flere klasser afsted på skolerejse eller studietur. Med en personlig rejsekonsulent tager vi os af alt det praktiske – fra planlægning og transport til aktiviteter og budget

Derfor bør du booke hos os:

- ✓ Få din egen personlige rejsekonsulent
- ✓ Skræddersyet pakkeløsning til jeres behov
- ✓ Stort udvalg af faglige studiebesøg
- ✓ Fuld trykthed - vi har 24/7 nødtelefon
- ✓ Vi står for det praktiske og tidskrævende

1 Skoleelevers digitale kompetencer er faldet markant

Danske skoleelever i 8. klasse er de sidste fem år blevet markant dårligere til at arbejde med IT, gennemskue forskel mellem fakta og fiktion og til at forholde sig kritisk til digital information. Det viser en stor international undersøgelse, ICILS 2023, hvor DPU, Aarhus Universitet, står for den danske del. Undersøgelsen foretages hvert femte år i 8. klasse i 34 lande og viser blandt andet, at eleverne har svært ved at gennemskue fuphjemmesider og søge information med et kritisk øje. Men den viser også, at lærerne har svært ved at integrere teknologi i undervisningen, så det systematisk styrker elevernes kritiske og teknologiske kompetencer.

dpu.au.dk

3 Skolekammerater og naboer afgør den sociale mobilitet

Det er ikke postnummeret, men forældre, skolekammerater og nærmeste naboer gennem opvæksten, der i høj grad er med til at afgøre et barns chancer i livet. Det viser ny forskning fra Rockwool Fonden. Det lader ellers ikke til at være tilfældigt, hvor et barn vokser op, i forhold til dets mulighed for at tjene mere end forældrene. Men hvis forskerne også tager højde for, hvilke mennesker, der omgiver det enkelte barn og korrigerer beregninger ud fra det, bliver konklusionen, at det er personer i nærmiljøet under opvæksten, der afgør barnets chancer i livet.

Rockwoolfonden.dk

2 Hvornår oplever EUD-elever mening i overgangen?

CEVEU sætter i en ny rapport fokus på overgangen mellem GF2 og første oplæring. Rapporten peger på fire temaer, som især er væsentlige. For det første styrker det elevernes oplevelse af mening, når de kan se en sammenhæng mellem det, de lærer på skolen, og det, de lærer i oplæringen. Nogle lærere oplever, at det er svært at få eleverne til at se meningen med det generelle indhold i faget. For det andet er det vigtigt at fremme udviklingen af elevernes fagidentitet. For det tredje er det vigtigt, at eleverne får passende opgaver og støtte i begyndelsen af deres oplæring. For det fjerde styrker det oplevelsen af mening, hvis eleverne kan indgå i faglige og sociale fællesskaber.

Ceveu.dk

4 Lærer støtte reducerer matematikangst

Mellem en tredjedel og halvdelen af de danske 15-årige oplever matematikangst, og denne andel er stigende. Det viser en PISA-delrapport. Det er bekymrende, da der er en stærk sammenhæng mellem matematikangst, og hvordan man klarer sig i matematik. Matematikangst er størst blandt piger, og forskellen mellem drenge og piger er markant større i Danmark end i andre lande. Undersøgelsen viser, at elever, der oplever mere lærer støtte, eller som har en tro på, at de med deres arbejdsindsats og over tid kan udvikle deres evner, i mindre grad oplever matematikangst.

VIVE.dk

Læs om flere forskningsprojekter på www.uddannelsesbladet.dk/forskning

ALFA TRAVEL

Vi står for det

Studierejser -der sætter aftryk

Hos Alfa Travel arrangerer vi hvert år indholdsrige grupperejser for mere end 42.000 gæster. Din rejserådgiver er erfaren og kvalitetsbevidst, og gør ansvaret for studierejsen meget lettere at bære!

▶ [Se alle rejser på alfatravel.dk](https://alfatravel.dk)

Christian Skadkjær
Mere end 40 års erfaring

Heine Pedersen
Ekspert i bl.a. Storbritannien og USA

Nygade 5
7500 Holstebro

+45 7022 8870
info@alfatravel.dk

Skal vi stå for din
næste grupperejse?

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

● Inviter Europa ind i klasseværelset

eTwinning er Europas største netværk for interkulturelt samarbejde i ungdomsuddannelserne. Her samarbejder elever og lærere gennem autentiske møder på tværs af alle fag. Kom godt i gang eller inviter din lokale ambassadør på besøg via 'etwinning.dk'.

SCAN ME

- Opret profil og inviter din kollega med. Kan bruges i alle fag.
- Hold øje med gratis events: Rejs ud i Europa til workshops eller deltag virtuelt
- Find relevante samarbejdspartnere.
- Find inspiration internationale samarbejde.

etwinning@stukuvm.dk

etwinning.dk

facebook.com/etwinning.dk

Co-funded by
the European Union

Det bedste til dig og din bil

- ✓ Både vores bil- og elbilforsikring er kåret som Bedst i test
- ✓ Vi dækker, uanset om du ejer eller leaser
- ✓ Markedets billigste priser og bedste dækninger

Forsikring

Scan QR-koden eller
læs mere på tjm-forsikring.dk/bilforsikring

Nye bøger og læremidler

Pædagogik og almen didaktik – en grundbog

AF Anja Madsen Kwois, Benedikte Vilslev Petersen og Mikkel Wiskerchen (red.). **FORLAG:** Forlaget KLIM. **ANTAL SIDER:** 347. **PRIS:** 299,95 kroner.

Denne antologi, der er struktureret i de tre dele, som indgår på læreruddannelsen: 'Skole og samfund', 'Undervisning og læring' og 'Lærerprofession og etik', får min allerbedste anbefaling.

Antologien er en delikat anretning af pædagogik og almen didaktik med stof til eftertanke, kritiske kommentarer, konkurrerende forståelser af samfundslivet, nytænkning og produktudvikling af kendt materiale og ikke mindst håbefulde perspektiver på skole og undervisning.

Med bogen får læseren rusket sine erfaringer og forestillinger, temaet bliver spidset og den enkelte lærer udfordret – alt sammen grundigt og seriøst. Knivskarpt og formuleret i et sprog, der både er læsevenligt og i overensstemmelse med indholdet – og den fine overensstemmelse med materialets emne.

Læs hele anmeldelsen her: QR kode

Anmeldt af
Marianne Bindlev

Flersprogethedsdidaktik

AF Petra Daryai-Hansen og Natascha Drachmann. **FORLAG:** Akademisk Forlag (Didaktikserien). **ANTAL SIDER:** 198. **VEJLEDENDE PRIS:** 259,95 kroner.

Bogen giver et indblik i, hvad flersprogethedsdidaktik er. Den tager afsæt i aktuel forskning og giver teori samt metodiske redskaber til at arbejde med området.

Forfatterens ekspertise i sprogdidaktik og deres praktiske baggrund som undervisere kan virkelig mærkes i bogen, som konsekvent omsætter teori til konkrete situationer med opfølgende forklaringer af komplicerede modeller og principper, så man ikke føler sig overvældet af teori.

Bogen kan i høj grad give mening for dem, som har interesse i sprogundervisning – og bogens pointer kan fint overføres til voksne kursister, selvom 'Flersprogethedsdidaktik' målretter sig børn og unges udfordringer og tilgange til sprog.

Bogens praktiske og didaktiske elementer udvider læserens forståelse og kan give ny inspiration.

Læs hele anmeldelsen her: QR-kode.

Anmeldt af
Henriette Borup

Skolens tekster

AF Jesper Bremholm og Lene Storgaard. **FORLAG:** Aarhus Universitetsforlag. **ANTAL SIDER:** 72. **PRIS:** 129,95 kroner.

Bogen giver en kritisk vinkel på undervisningen i folkeskolens fagtekster i forhold til de krav, som teksterne stiller til deres læsere. Med bogen giver forfatterne flere klare budskaber, som har størst relevans for lærere og undervisere, der beskæftiger sig med faglæsning. Og selvom eksemplerne er hentet fra folkeskolen, vurderes den også at være relevant for dem, der arbejder med facilitering af læsning og læsestrategier længere op i uddannelsessystemet – for eksempel dem, som arbejder med unge og voksne.

De fem gode råd, som findes afslutningsvist i bogen, fylder for lidt, og på den måde bliver bogen et indlæg i en debat om tekstlæsning – fyldigere vejledning havde været på sin plads, hvis ønsket er at hjælpe faglæreren til en bedre undervisning.

Man kunne derfor ønske sig en opfølgning, som i et højere omfang var en udstrakt hånd.

Læs hele anmeldelsen her: QR kode.

Anmeldt af
Marie Christensen

Du kan læse flere anmeldelser på www.uddannelsesbladet.dk.

Materialet er udvalgt af de enkelte anmeldere, og er derfor ikke et udtryk for en komplet foretegnelse af nye udgivelser. Anmeldelserne er et udtryk for anmeldernes personlige vurdering.

Køb lønsikring som medlem af Lærernes a-kasse

..Også hvis du er i en tidsbegrænset stilling

fra

Uddannelsesforbundet

Bliv
- opdateret på
- inspireret til og
- klogere på
forbundets tilbud

OBU- eller FVU-ansat?

Sæt X allerede nu den 10. april

Uddannelsesforbundet og Børne- og Undervisningsministeriet er i fællesskab ved at planlægge konference for FVU- og OBU-ansatte den 10. april i Odense (Syddansk Erhvervsskole).

Skemaet for dagen er endnu ikke fastlagt, men der vil blandt andet være nyt fra STUK – AI-anbefalinger, samt emner som kvalifikationskrav til FVU, EPX og voksenområdet samt ordblindevenlige miljøer i fagene på programmet. Der vil også være spørgetid og workshops med fagkonsulenterne.

Knæk koden 2.0: Gå i dybden med diagnoser i hverdagen

Dyk dybere ned i diagnoser: Autisme, ADHD og angst
- og hvordan de former både elevernes og din hverdag

Er du underviser for unge med diagnoser og mærker, hvordan det påvirker både deres og din hverdag? Så er dette kursus for dig!

Vi tager fat i de store spørgsmål:

- Hvordan påvirker diagnoser som autisme, ADHD og angst elevernes trivsel og læring?
- Hvad betyder det, når en elev har flere diagnoser på én gang?

Med afsæt i tidligere kurser bygger vi videre og går et spadestik dybere. På dette to-dages kursus får du endnu mere indsigt og konkrete redskaber, som gør en forskel i din hverdag som underviser.

Hvad kan du forvente?

- **Dag 1:** Fokus på autisme og ADHD – vi dykker ned i hjernen og ser på, hvordan du kan styrke dine elevers motivation, skabe forudsigelighed og støtte dem bedst muligt.

- **Dag 2:** Angst og komorbiditet (flere diagnoser på én gang) – hvordan forstår og håndterer du det i praksis? Vi kigger også på temaer som selvmedicinering og begavelse.

Der bliver tid til fordybelse og til at omsætte teori til praksis – alt sammen med udgangspunkt i en anerkendende og ressourcefokuseret tilgang, som tager højde for den hverdag, du står i.

Vi starter med en kort repetition af det første kursus, så nye deltagere kan være med, og alle får et fælles udgangspunkt. Herefter bygger vi videre, så du går hjem med ny inspiration, flere værktøjer og en stærkere forståelse for dine elevers behov.

Kom og bliv klædt bedre på til at støtte unge med diagnoser – og gør en mærkbar forskel, både for dem og for dig selv.

Se mere om tilmelding til disse og andre relevante kurser og arrangementer på uddannelsesforbundet.dk/arrangementer

Skal jeg selv tjekke min lønseddel?

Vi har fået et spørgsmål fra et medlem, som spørger, om det kan være rigtigt, at hun selv skal tjekke sin lønseddel for fejl. Hun oplever sine lønsedler som uigennemskuelige og mener ikke, hun har mulighed for at forstå lønsatser og bevægelser.

Svar: Ja. Du har selv et ansvar for at tjekke din lønseddel for fejl. Det betyder, at du i nogle tilfælde skal tilbagebetale for meget udbetalt løn. Men det er ikke alle fejl, som du kan forventes at opdage, og derfor har arbejdsgiver i mange tilfælde ikke ret til at kræve tilbagebetaling, selvom du har fået for meget udbetalt. Hvis du har været i god tro, kan pengene sjældent kræves tilbagebetalt.

Så hvad bør du holde øje med?

Du skal holde øje med åbenlyse fejl og større ændringer på din lønseddel, for eksempel i forbindelse med, at du overgår til eller fra ned-sat tid. Din løn bør altid svare til det antal timer, du skal arbejde. Hold øje med et felt, hvor der for eksempel står 'Fuld tid' eller 'beskæftigelsesgrad 29,60/37' (svarende til 80 procent eller én ugentlig fridag).

For at kunne holde øje med åbenlyse fejl og større ændringer skal du have en grundlæggende forståelse af din lønseddel. Den får du ved at tale med din tillidsrepræsentant. Særligt i nye ansættelser er det vigtigt, at I taler om din lønseddel, så du ved hvilke løndelev, den skal indeholde, om din lønanciennitet er korrekt, og dermed om du er på rette løntrin.

Uddannelsesforbundets konsulenter får mange spørgsmål om forskellige situationer, problemer og dilemmaer i medlemmernes arbejdsliv. Uddannelsesbladet udvælger nogle af de faglige konsulents svar, som måske også kan være interessante for dig.

I nogle tilfælde vil det være relevant af kontakte lønadministrationen for at få forklaring på erfaringsdato, satser og bevægelser. Men brug gerne os i sekretariatet til for eksempel at vurdere, om arbejdsgiver berettiget kan kræve tilbagebetaling ved for meget udbetalt løn.

Med venlig hilsen

FOTO: METTE OVGAAARD

Lasse Bruun Nabe-Nielsen, konsulent

Hvordan får jeg noget ud af min MUS-samtale?

Spørgsmål: Et medlem spørger hvad meningen med MUS-samtalen egentlig er, da hun oplever, at der ikke kommer noget særligt konkret ud af samtalen, og at det er svært at få mulighed for kompetenceudvikling.

Svar: Jeg er ked af at høre, at du ikke har oplevet din MUS-samtale som meningsfuld.

MUS eller medarbejderudviklingssamtalen har netop til formål at få opstillet og fulgt op på dine konkrete udviklingsmål i det for-gangne og kommende år og er aftalt i overenskomsten.

For at få en god MUS-samtale er det vigtigt, at du er forberedt, så du og din leder får talt om, hvad dine ønske og behov er for det eller de kommende år.

For at få mest muligt ud af din MUS-samtale kan det derfor være en god ide at tale med din tillidsrepræsentant om, hvilke mål der er for din afdeling eller hele arbejdspladsen. Den viden kan du bruge til at tænke over, hvilke behov du har for bedst muligt at kunne bidrage til målene.

Du kan tænke i konkrete efter- og videre-

uddannelsesbehov, men det kan også være vigtigt at huske, at kompetenceudvikling kan ske ved at få nye opgaver eller ansvarsområder, brug af supervision eller andet, I måtte finde relevant for din udvikling.

Det er vigtigt, at du og din leder i forbindelse med MUS-samtalen får noteret, hvad I aftaler, hvilke udviklingsmål I stiller op, og hvad de næste skridt er, så I kan følge op undervejs frem mod næste års samtale.

MUS-samtalen adskiller sig fra de mere almindelige driftsorienterede samtaler og møder om dagligdagens arbejde, da den har et mere opbyggeligt og struktureret sigte med afsæt i arbejdspladsens behov, din faglighed og dine fremtidige udviklingsønsker.

Med venlig hilsen

FOTO: METTE OVGAAARD

Thomas Graven, konsulent

INDFRI JERES DRØMME NU

FORBRUGSLÅN
- lav rente og nul gebyrer

Står en ombygning af boligen, nye møbler eller en rejse højt på ønskesedlen?

Tjenestemændenes Låneforening formidler billige forbrugslån til de tilsluttede organisationers medlemmer.

Vores variable rente er blandt markedets laveste. Lånet har desuden ingen skjulte omkostninger eller gebyrer.

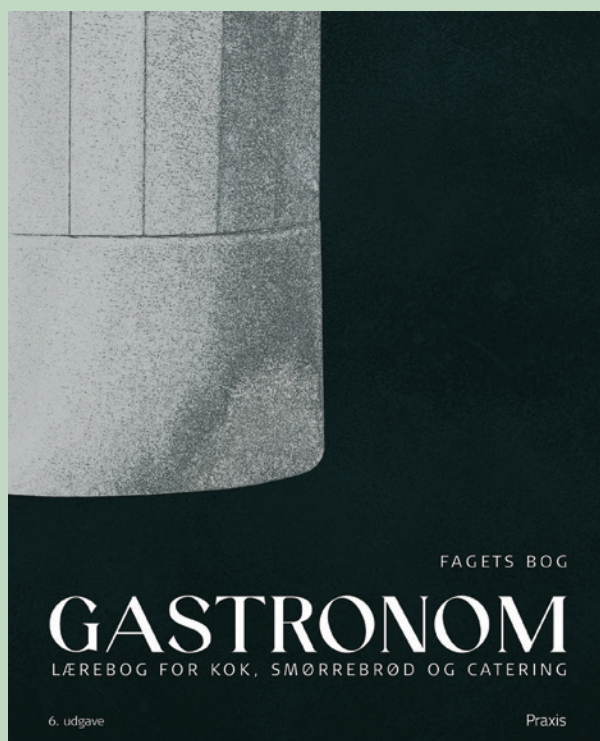
Siden 1907 har vi tildelt lån til mange typer af ønsker og behov. Måske kan vi også hjælpe dig. Lån op til 50% af din faste årstøn, hvis du er låneberettiget.

Se lånebetingelserne og beregn nemt dit lån på tjlaan.dk

Tjenestemændenes
Låneforening

NY UDGAVE AF *GASTRONOM*

Nu er første del af den nye, gennemreviderede version af grundbogen *Gastronom* udkommet. Anden del udkommer senere på året.

Vi har foretaget mange store ændringer i den nye udgave. Et af de nye tiltag er, at bogen er omlagt til en webBog og udkommer dermed digitalt fremover.

Derudover er der større fokus på billeder, video og lyd, som blandt andet skal bidrage til at bringe virkeligheden ind i undervisningen. Vi har også tilføjet et helt nyt kapitel om bæredygtighed.

Læs mere og bestil bogen